

Mateja Kavčič

Kako obnavljati fasade?

Obnova fasad v starih mestnih jedrih je občutljiva in zanimiva naloga. Vanjo niso vpleteni le lastnik, izvajalec in pristojne službe, temveč tudi okolica in javnost, ki uživa v prenovljeni podobi pročelij in ima zato o prenovljeni fasadi, najpogosteje o njeni barvi, vedno tudi svoje mnenje. A poleg barve so na fasadi številni podatki, ki nam pripovedujejo, kakšne tehnike gradnje so se nekoč uporabljale, katera gradiva in kako so bili obdelana, v katerih obdobjih je stavba doživela spremembe. Vse te podatke lahko z radikalnimi obnovitvenimi deli prekrijemo ali celo uničimo. Načini, kako predstavimo te podatke, so različni. Z običajno »obnovo«, ki je v navadi danes in jo gradbeniki najraje izvajajo, bi stare omete odstranili, zidove oprali in izvedli nove omete. Ti bi bili izvedeni z eno od različic sanirnega ometa, ki jih prodajajo trgovine z gradbenim materialom, ter prepleskani s silikatno barvo, ki jo ponuja industrija barv. Izgledali bi gladki, enakomerni, ravni, za današnji okus lepi – toda uničena bi bila kopica podatkov, ki jih v sebi skrivajo stare izvedbe.

Z restavriranjem fasade Paplerjeve hiše na Cankarjevem trgu smo tudi z restavriranjem gradiv želeli ohraniti to plat pričevalnosti stavbe. Več kot polovica ometov na fasadi je namreč ohranjena, in kljub temu, da so ometi zelo stari (preko 450 let), so še vedno zelo kakovostni. Seveda so bile na njih poškodbe, posledice vlage, razpok v zidovih in vandalizmov. A dejstvo je, da je bil ohranjen omet dobro sprijet s podlago in predvsem – trden. Pesek, iz katerega je izdelan omet, je pran pesek iz naplavin Sore, vezivo v malti je apno. Staro nesrečno apno, ki ga danes znajo in hočejo uporabljati le še redki zidarji in pleskarji in za katerega se je izkazalo, da zdrži (pravilno izveden) stoletja. Poleg tega je okolju prijazen, zdrav in za stare stavbe najbolj koristen. Je namreč isti material, s katerim so te stavbe zgrajene in zato tudi povzroča najmanj problemov. Vse, kar sodobnim gradivom manjka.

Fasada pred in po obnovi

Del fasade z napisno ploščo in poslikavo. Restavriranje plošče in freske Anita K. Klančar, ak.rest.

Evropski prostor se danes že močno zaveda kvalitet naravnih materialov, zato usmerja obnovo stavbne dediščine v uporabo tradicionalnih materialov in tehnik. Zaradi slabih izkušenj s sodobnimi gradivi, ki so naredili tudi veliko škode, samo še napotek: najmanj škode na stavbi naredimo, če jo obnavljamo z istimi gradivi, iz katerih je bila grajena!

Tehnologija apna: glajenje, približevanje strukture novega in starega ometa, popravilo razpok v originalu, negovanje ometa z vlaženjem.

